

BÖLÜM 8

YER TEMELLİ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK GEÇİŞLERİNDE SINIR UNSURU OLARAK KATILIMCI TASARIM EYLEMLERİ

doi: 10.37609/akya.3869.c1601

Betül ŞAHİN¹

GİRİŞ

Sürdürülebilirlik kavramı 1980’li yıllarda çevre tartışmalarına dahil olmuş ve sanayi toplumunda çevre ile ekonomi arasındaki çatışmalara yönelik bir öneri olarak gündeme gelmiştir (Dryzek, 2013). Sürdürülebilirlik kavramının farklı kapsamları olmakla birlikte kavramın temelinde var olanı korumak vardır. Bununla birlikte insanlığın sürekli büyüme odaklı gelişimi günümüz dünyasında sürdürülebilirliğin karşı karşıya olduğu temel zorluklardan biridir. Sürdürülebilir kalkınma, ilk kez 1987 yılında Brundtland tarafından rapor edildiği üzere ekonomi, çevre ve toplum üzerine yapılandırılmış olup, sürdürülebilir kalkınma hedefleri çerçevesinde ve diğer çeşitli araçlarla ana akım haline gelmiştir. Çevre politikaları kapsamında ele alınan sistemsel değişimler ve sürdürülebilirlik geçişleri, sorun çözme olarak tanımlanabilecek sıradan bir eylemin, sürdürülebilirlik perspektifiyle birlikte yaratıcı bir eyleme dönüşme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Sürdürülebilirlik karmaşık bir kavramdır; tek yönlü ve kesin yanıtlara dayanmaz, aksine çatışmaları, diyalogu ve akışkanlığı açıkça ortaya koyar (Barron, Hartman & Hagemann, 2020). Sosyo-ekolojik araştırmalar, sorunlara ve çözümlere odaklanan süreçler üzerine inşa edilir (Balvanera vd., 2017) ve başarılı

¹ Araş. Gör., İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Endüstriyel Tasarım Bölümü, betul.sahin@itu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-2530-1497

Dış paydaşlar yeteneklerine göre farklı düzeylerde yetkilere sahip olabilmektedir. Tasarımcılar gibi bazı paydaşlar, bireysel refleksiviteyi ve uyum sağlama kapasitelerini geliştirerek inovasyon döngülerinin kolaylaştırılmasına katkıda bulunur. Bazı dış paydaşlar ise, denklemdeki konumları ve katılımlarının niteliği nedeniyle süreç boyunca desteklerini kısıtlayabilmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, geçişlerin uzun ömürlülüğü ve benimsenmesi, onların bireysel ve kolektif failliğini yansıtan niş ölçeğindeki kabul ile yakından bağlantılıdır. Dolayısıyla, bu yer temelli sınırların dış paydaşları, istedikleri düzeyde bir etkiye ulaşmak için katılımlarından sonra dahi değer üretmeye devam edecek bir değişimi tetiklemelidir.

Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen sürdürülebilirlik geçişlerine ilişkin ağ çözümlemesi, sistem tasarımının aktör katılımları ve kurumsal otoriteyle yakın bir biçimde iç içe geçtiğini ortaya koymuştur. Etkili sürdürülebilirlik geçişlerinin sistem dengeleri açısından önemli bir husus olması ve bu hususun aktörler arası güç dengeleri ve etkileşimlerinin refleksivite temelli bir yaklaşımla tasarlanması ile elde edilebileceği görülmüştür. Aynı zamanda farklı ölçeklerden elde edilen içgörülerin sistemin dirençliliğini artırdığı ve bu içgörü ve etkileşimlerin katılım süreçlerinde etkili bir şekilde değerlendirilebilmesi için söz konusu süreçlerin tasarlanması gerektiği de gözlemlenmiştir.

KAYNAKLAR

- Avelino, F., Grin, J., Pel, B., & Jhagroe, S. (2016). The politics of sustainability transitions. *Journal of Environmental Policy and Planning*, 18 (5), 557–567.
- Balvanera, P., Daw, T. M., Gardner, T. A., Mart'in-L'opez, B., Norstro'm, A. v., Speranza, C. I., ... & Perez-Verdin, G. (2017). Key features for more successful place-based sustainability research on social-ecological systems: A programme on ecosystem change and society (pecs) perspective. *Ecology and Society*, 22.
- Barron, E. S., Hartman, L., & Hagemann, F. (2020). From place to emplacement: The scalar politics of sustainability. *Local Environment*, 25, 447–462.
- Bellefontaine, T., & Wisener, R. (2011). The evaluation of place-based approaches: Questions for further research.
- van der Bijl-Brouwer, M., Kligyte, G., & Key, T. (2021). A co-evolutionary, transdisciplinary approach to innovation in complex contexts: Improving university well-being, a case study. *She Ji*, 7.
- Blomkamp, E. (2018). *Routledge Handbook of Policy Design*. Taylor and Francis.
- Boehnert, J. (2018). Anthropocene economics and design: Heterodox economics for design transitions. *She Ji*, 4.
- Bunders, J. F. G., Bunders, A. E., & Zweekhorst, M. B. M. (2015). Global Sustainability Cultural Perspectives and Challenges for Transdisciplinary Integrated Research.
- Burkett, I. (2012). *An Introduction to Co-Design*. Sydney: Centre for Social Impact.
- Bögel, P. M., Augenstein, K., Levin-Keitel, M., & Upham, P. (2022). An interdisciplinary perspective on scaling in transitions: Connecting actors and space. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 42, 170–183.

- Cash, D. W., & Moser, S. C. (2000). Linking global and local scales: Designing dynamic assessment and management processes. *Global Environmental Change*, 10, 109–120.
- Ceschin, F., & Gaziulusoy, I. (2016). Evolution of design for sustainability: From product design to design for system innovations and transitions. *Design Studies*, 47, 118–163.
- Coenen, L., Benneworth, P., & Truffer, B. (2012). Toward a spatial perspective on sustainability transitions. *Research Policy*, 41 (6), 968–979.
- Corcoran, R., Marshall, G., & Walsh, E. (2017). The psychological benefits of cooperative place-making: A mixed methods analyses of co-design workshops. *CoDesign*, 14, 314–328.
- Dianati, V. (2021). The interplay between urban densification and place change in Tehran; Implications for place-based social sustainability. *Sustainability*, 13.
- Dryzek, J. (2013). *The Politics of the Earth*. Oxford University Press.
- Fischer, J., & Newig, J. (2016). Importance of actors and agency in sustainability transitions: A systematic exploration of the literature. *Sustainability (Switzerland)*, 8.
- Fischer, J., Sherren, K., & Hanspach, J. (2014). Place, case and process: Applying ecology to sustainable development. *Basic and Applied Ecology*, 15, 187–193.
- Foth, M., Odendaal, N., & Hearn, G. (2007). The view from everywhere: Towards an epistemology for urbanites, in: 4th International Conference on Intellectual Capital, Knowledge Management and Organisational Learning (ICICKM).
- Frantzeskaki, N., & Rok, A. (2018). Co-producing urban sustainability transitions knowledge with community, policy and science. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 29, 47–51.
- Frauenberger, C., Foth, M., & Fitzpatrick, G. (2018). On scale, dialectics, and affect, in: PDC '18: Proceedings of the 15th Participatory Design Conference.
- Fry, T. (2009). *Design Futuring: Sustainability, ethics, and new practice*. Oxford: Berg.
- Gaete Cruz, M., Ersoy, A., Czischke, D., & van Bueren, E. (2022). Towards a framework for urban landscape co-design: Linking the participation ladder and the design cycle. *CoDesign*.
- Gaziulusoy, A., Ryan, C. (2017). Roles of design in sustainability transitions projects: A case study of visions and pathways 2040 project from Australia. *Journal of Cleaner Production*, 162, 1297–1307.
- Gaziulusoy, E., Erdoğan Öztekin, E. (2019). Design for sustainability transitions: Origins, attitudes and future directions. *Sustainability*, 11.
- Geels, F.W. (2002). Technological transitions as evolutionary reconfiguration processes: A multi-level perspective and a case-study. *Research Policy*, 31.
- Geels, F.W. (2011). The multi-level perspective on sustainability transitions: Responses to seven criticisms. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 1, 24–40.
- George, C., Reed, M.G. (2017). Operationalising just sustainability: Towards a model for place-based governance. *Local Environment*, 22, 1105–1123.
- Hendriks, C.M. (2009). Policy design without democracy? Making democratic sense of transition management. *Policy Sciences*, 42, 341–368.
- Huttunen, S., Ojanen, M., Ott, A., & Saarikoski, H. (2022). What about citizens? A literature review of citizen engagement in sustainability transitions research. *Energy Research and Social Science*, 91.
- Huybrechts, L., Benesch, H., & Geib, J. (2017). Institutioning: Participatory design, co-design and the public realm. *CoDesign*, 13, 148–159.
- Hölscher, K., Wittmayer, J.M., Avelino, F., & Giezen, M. (2019). Opening up the transition arena: An analysis of (dis)empowerment of civil society actors in transition management in cities. *Technological Forecasting and Social Change*, 145, 176–185.

- Irwin, T., Tonkinwise, C., & Kossoff, G. (2021). Transition Design: The Importance of Everyday Life and Lifestyles as a Leverage Point for Sustainability Transitions. *Volume 105*.
- Iversen, O.S., Dindler, C. (2014). Sustaining participatory design initiatives. *CoDesign*, 10, 153–170.
- Jørgensen, U. (2012). Mapping and navigating transitions—the multi-level perspective compared with arenas of development. *Research Policy*, 41, 996–1010.
- Lawhon, M., Murphy, J.T. (2012). Socio-technical regimes and sustainability transitions: Insights from political ecology. *Progress in Human Geography*, 36, 354–378.
- Loorbach, D., Frantzeskaki, N., Avelino, F. (2017). Sustainability transitions research: Transforming science and practice for societal change. *Annual Review of Environment and Resources*, 42, 599–626.
- MacGillivray, B.H., Franklin, A. (2015). Place as a boundary device for the sustainability sciences: Concepts of place, their value in characterising sustainability problems, and their role in fostering integrative research and action. *Environmental Science and Policy*, 53, 1–7.
- Markard, J., Raven, R., & Truffer, B. (2012). Sustainability transitions: An emerging field of research and its prospects. *Research Policy*, 41, 955–967.
- Martin-Lopez, B., Balvanera, P., Manson, R., Mwampamba, T.H., & Norstrom, A. (2020). Contributions of place-based social-ecological research to address global sustainability challenges. *Global Sustainability*, 3.
- McMahon, C., Subrahmanian, E., & Reich, Y. (2022). Lock-in, fixation and the extinction of technologies a design-theoretic view of sustainable transitions. *She Ji*, 8.
- Millard, J. (2018). How social innovation underpins sustainable development. In: *Atlas of Social Innovation-New Practices for a Better Future*.
- Mollinga, P.P. (2010). Boundary work and the complexity of natural resources management. *Crop Science*, 50.
- Murphy, J.T. (2015). Human geography and socio-technical transition studies: Promising intersections. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 17, 73–91.
- Neal, J.W., Neal, Z.P., & Brutzman, B. (2022). Defining brokers, intermediaries, and boundary spanners: A systematic review. *Evidence and Policy*, 18.
- Oteros-Rozas, E., Martin-Lopez, B., Daw, T.M., Bohensky, E.L., Butler, J.R.A., Hill, R., Martin-Ortega, J., Quinlan, A., Ravera, F., Ruiz-Mall'en, I., Thyresson, M., Mistry, J., Palomo, I., Peterson, G.D., Plieninger, T., Waylen, K.A., Beach, D.M., Bohnet, I.C., Hamann, M., & Vilardy, S.P. (2015). Participatory scenario planning in place-based social-ecological research: Insights and experiences from 23 case studies. *Ecology and Society*, 20.
- Peçanha Enqvist, J., West, S., Masterson, V.A., Haider, L.J., Svedin, U., & Tengö, M. (2018). Stewardship as a boundary object for sustainability research: Linking care, knowledge and agency. *Landscape and Urban Planning*, 179.
- Pisters, S.R., Vihinen, H., & Figueiredo, E. (2019). Place-based transformative learning: A framework to explore consciousness in sustainability initiatives. *Emotion, Space and Society*, 32.
- Schröter, B., Sattler, C., Metzger, J.P., Rhodes, J.R., Fortin, M.J., Hohlenwerger, C., Carrasco, L.R., & Bodin, Å. (2023). Exploring the role of boundary work in a social-ecological synthesis initiative. *Journal of Environmental Studies and Sciences*.
- Stake, R.E. (n.d.). *The case study method in social inquiry*. Educational Researcher.
- Star, S.L., & Griesemer, J.R. (1989). Institutional ecology, “translations” and boundary objects: Amateurs and professionals in Berkeley’s museum of vertebrate zoology, 1907-39. *Social Studies of Science*, 19.
- Tainter, J.A. (2006). Social complexity and sustainability. *Ecological Complexity*, 3, 91–103.
- Teli, M., McQueenie, J., Cibin, R., & Foth, M. (2022). Intermediation in design as a practice of insti-

- tutioning and commoning. *Design Studies*, 82.
- Truffer, B., Murphy, J.T., & Raven, R. (2015). The geography of sustainability transitions: Contours of an emerging theme. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 17, 63–72.
- Turnhout, E. (2009). The effectiveness of boundary objects: The case of ecological indicators. *Science and Public Policy*, 36, 403–412.
- Vasta, A., Figueiredo, E., Valente, S., & Vihinen, H. (2019). Place-based policies for sustainability and rural development: The case of a Portuguese village “spun” in traditional linen. *Social Sciences*, 8.
- Veldhuizen, C. (2021). Conceptualising the foundations of sustainability focused innovation policy: From constructivism to holism. *Technological Forecasting and Social Change*, 162.
- Vasquez-Fernandez, A.M., & Ahenakew pii tai poo taa, C. (2020). Resurgence of relationality: Reflections on decolonizing and indigenizing ‘sustainable development.’ *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 43.
- Waas, T., Hug’e, J., Verbruggen, A., & Wright, T. (2011). Sustainable development: A bird’s eye view. *Sustainability*, 3, 1637–1661.
- Wahl, D.C., & Baxter, S. (2008). The designer’s role in facilitating sustainable solutions. *Design Issues*, 24.
- Williams, S., & Robinson, J. (2020). Measuring sustainability: An evaluation framework for sustainability transition experiments. *Environmental Science and Policy*, 103, 58–66.
- Wolfram, M. (2017). Urban Sustainability Transitions.
- Yin, R.K. (1981). *The case study as a serious research strategy*. Knowledge Creation, Diffusion, Utilization.